

ODDZIELIĆ (51) *vb pf*

o oraz e jasne.

inf oddzielić (11). ◇ *fut 1 sg* oddzielę (1). ◇ *3 sg* oddzieli (2). ◇ *2 pl* oddzielicie (2). ◇ *praet 1 sg m* -m oddzielił (2). ◇ *2 sg m* oddzieliłeś, -eś oddzielił (2). ◇ *3 sg m* oddzielił (18). ◇ *2 pl m pers* -ście oddzielił (1). ◇ *3 pl m pers* oddzielił (6). *subst* oddzieliły (1). ◇ *imp 2 pl* oddzielcie (1). ◇ *con 3 sg m* by oddzielił (1). *f* by oddzieliła (1). ◇ *impers praet* oddziel(o)no (1). ◇ *part praet act* oddzieliwszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI(XVIII) w.

1. Sprawić, aby ktoś lub coś nie był(o) razem; separare Vulg (18) :

Przen [kogo, co od kogo, od czego] (5) : nádemną ięft miecz ostry/ to ięft boży fąd/ gotowy oddzielić dużę od ciąłá/ przedemną miecz ostry/ to ięft śmierć *HistRzym* 94v.

Zwrot: »daleko oddzielić« (1): wołacie do mnie á nárzekacie iż was niechcę wyfluchác/ á ręce wálze ktore podnoście do mnie pomázáne krwią/ pomázáne niepráwiedliwością/ á dáleko mię mułzą oddzielić od was grzechy wálze. *RejZwierc* 189v.

a) Pozbawić, odebrać (1) :

Szereg: »wydrzeć i oddzielić« (1): Potrzebá było dawno o tym rozdziale wiedzieć y myślic/ áby nam tego śmierć nie wydárłá/ y od tego nas nie oddzieliłá/ co nam żywot lepłzy po śmierci dáie. *SkarKaz* 387b.

b) Spowodować sprzeniewierzenie się Bogu (2) :

Zwrot: »od Pana Jezusa oddzielić« (1): czyńcie co chcecie/ od mego mię Páná Iezufa nigdy nie oddzielić. *SkarŻyw* 21.

Szereg: »odstraszyć i oddzielić« (1): A co mię iufz od ciebie/ odkupicielu moy odtráfzyć y oddzielić może *SkarŻyw* 82.

a. Spowodować, aby zmieszane ze sobą rzeczy niejednorodne znalazły się oddzielnie; dividere Vulg; excernere Mącz [od czegoś w tym: co (5)] (6) : Vczynił tedy Bog vtwierdzenie/ y oddzielił wody ktore były pod vtwierdzenim/ od onych ktore były nád vtwierdzeniem. *Leop Gen* 1/7, *Gen* 1/4; wźrzał Pan światłość iż ięft dobra/ y oddzyelił światłość od ciemności *BielKron* 1, A5v [2 r.]; *Mącz* 49b.

b. Oderwać od całości [co] (2) : odzieckę też wątroby/ y dwie nerce z łoim ich/ y plec práwą/ oddzielił. *Leop Lev* 8/25.

Zwrot: »oddzielić od całego« (1): A ięfliby po zepráníu było ono miejsce trędu przyćiemnieyłfym/ oderznie y oddzieli ie od cále⁸⁰ [*abrumpet eum et a solido dividet*]. *Leop Lev* 13/56.

c. Rozsunąć, zrobić rozstęp między czymś [co od czego] (2) : vczyniwłzy włośień z ogoná końfkięgo/ to ięft powrozek/ zówlec go pod fkorę/ którą nożem podnieść muśifz/ á oddzielić od mięfá *SienLek* 171v.

Przen (1) : Tá wodá ięftci fkruchá ktora táko ma być gorzka/ że ma oddzielić ciąłó/ to ięft cielefne żądóci/ od kości/ to ięft od grzechow *HistRzym* 65v.

d. Zabrać skądś (2) :

oddzielić co (1): [*do króla Dariusza:*] zbuduy Ieruzálem y fkarby kościelne pobráne odeśli/ ktore Cyrus oddzielił [*ze świątyni Baala, gdzie się znajdowały*]. *SkarKazSej* 668a.

Przen [z czego = część czego] (1) : Zgromadź mi siedmndzyefiat mężow s ftárfzych ludu Izraélfkiego [...]: y oddzyełę s tego ducha [auferam de spiritu tuo Vulg Num 11/17] który w tobie ieft/ á położe go między nie *RejPosRozpr* c2v.

e. Odosobnić [kogo] (1) : Tedy fędzia káždego fwiádká ná ofobliwe mieyfce oddzielił *HistRzym* 74.

2. Odłączyć część terytorium od reszty państwa [od czego] (1) :

W połączeniu szeregowym (1): y iáko nam y Anteceřlorom nářzym we wřzyřtkim [!] od Króleřtwá vbliżyć/ odłączyć/ oddzielić/ y oddálić niegodziło *SarnStat* 1038.

3. praw. Usamodzielić majątkowo [kogo] (1) : A zwłáczá gdy były infzych mátek/ á kiedyby óciec fyná oddzielił zá żywotá *UstPraw* B4.

4. Odłączyć od wspólnoty, jakiejś zbiorowości, jedności; dividere, segregare Vulg [kogo] (4) : przydzieć pan řlugi onego [...]: y oddzieli go *WujNT Luc* 12/46.

oddzielić od kogo (2): Cefarř/ nápominał kfiáżę Sáfkie/ [...] Tákieř Ierzyka Brandenburřkiego/ [...] áby odstąpili od řekty Luterřkiej/ Sáfkiego chćiał od nich oddzielić ále niemogł *BielKron* 208v; narod Izraáelitow/ y kfiáżętá y ofiárownicy/ y Lewitowie/ nie oddzielili od řiebie pořtronnych narodow ziemie *BudBib* 3.Esdr 8/68. [Cf ODDZIELIĆ SIĘ *znac.* 2. *Leop*].

a. Spowodować odstępstwo od jedności kořcielnej (1) :

Zwrot: »od jedności Kořcioła się oddzielić« (1): WEzmi przedię/ Narodzie Ruřki/ á wwař pilnie: w iákim niebefpieczeńřtwie zbáwienia twego ieřteř/ idáć zá temi ludzmi/ ktorzy ćię od iedności Kořcioła Bořego/ y od práwego Pářterzá twego oddzielili *SkarJedn* 334.

5. Wybrać spośród innych, szczególnie wyróżnić; separare Vulg, PolAnt; eximere Mącz [w tym: kogo (11), co (1)] (13) :

oddzielić od kogo (5), *od czego* (2): Máłofz wam ná tym że was oddzielił Bog Iřraélfki od inego ludu řwego y przyłączył kłobie *Leop Num* 16/9; *RejAp* 125, 160v; mamy pámiętáć/ iáko mamy poznawáć řlugi Páńřkie/ á řlugi řwiátá tego. A to tym/ iż iedno to řá wierni iego/ kthorzy nářláduiá á pilni řá řwiętych řpraw y řłow iego. A ty iedno řobie oddzyelił od řwiátá. *RejPos* 336v, 334v; *LatHar* 677. Cf »oddzielić od drugich«

Ze zdaniem celowym (3): *BibRadz Deut* 4/41; *BudBib* 2.Par 25/10; Oddzielił teřz [Mojřesz] iedno pokolenie y narod Aaronow/ áby znie^go řame^go y ze krwi iego káplány mieli *Skarřyw* 482.

Zwroty: »oddzielić od drugich« (1): Numero eximere, Wyłáćzić/ oddzielić od drugich. *Mącz* 253b.

»oddzielić sobie« [szyk zmienny] (5): *RejPos* 334v, 335v [2 r.], 336v; chcáć tedy Pan Bog záchowáć czyřte nářienie chwálcow řwoich y oczyřćić kořcioł řwoy/ oddzielił řobie Abráháamá y z złego towarřřtwá niezbořnych wywiodł *Skarřyw* [282].

W przen (2) : gdy iuř oftáthecźnieyfzym řádem řwoim będye raczył oddzielić Kozły od Owiećzek řwoich *RejAp* 160v; *LatHar* 677.

6. Obdarować kogoř [kogo] (2) : NIenagoržey tego bóg oddzielił/ któřemu Niedawřzy páńřtwá/ niedał by zayřrzał drugiemu. *KochFr* 44.

oddzielić czym (1): [Duch řwięty] przyklániáiac řie do řporządzenia Bořkiego w řtárym zakonie wczynionego/ oddzielił řtan duchowny dźieięćinámi z vrodzáiow y pożytkow ludzkich. *PowodPr* 22.

7. *Dać, przeznaczyć dla kogoś część całości; consignare Miech; partiri Vulg; dividere PolAnt* [w tym: kogo (3), co (2)] (5) :

oddzielić komu (4): *liedm* Hetmanow wybrali każdemu z nich dla niazdy nieprzyjacioł trzydzieści tyfięci ludu otdzielili. *MiechGlab* 59; *Leop* 1.*Mach* 5/20. *Cf oddzielić komu ku czemu; komu na co.*

oddzielić komu ku czemu (1): Ale y Lewitom ołobno oddzielono czterdzyeści y ośm miałt ku miełzkaniu *BielKron* 48.

oddzielić komu na co (1): oddzielcie mi Saulá y Bárnábę ná dzieło ná ktorem ie wziął. *SkarŻyw* 536.

oddzielić na kogo (1): A gdy przeminął Szábát/ tedy część łupow oddzielili na ludzi niedořháteczne/ sieroty y wdowy *BibRadz* 2.*Mach* 8/28.

Ze zdaniem celowym (1): oddzielili Symonowi mężow trzy tyfiące/ żeby ciągnął do Gálilei *Leop* 1.*Mach* 5/20.

8. *Rozróżnić, uznać za różne; seponere Mącz* [w tym: co (5), kogo (1)] (7) : Nie mowię náprzećiwko temu/ áby niemieli być w kościele świętym prawdziwi tzytátze álbo tzytelnicy/ coby tzytáli przed ludzmi piřmo prorockie y Apořtolřkie/ ále mowię náprzećiwko [...] te^{mv} iżeście łobie ten wtory rodzaj [tj. *wyświęconych kleryków – lektorów*]/ iákoby ołobno oddzielili. *KrowObr* 120; *Mącz* 312a.

oddzielić od kogo (2), *od czego* (2): boř iáko ná kazaniu pod Pánem Kryřtuřem práwicę od lewice/ tákeř pod Krořem Polřkim ná they nářzey rozmowie oddzielił godne od niegodnych. *OrzRozm* P; *WujJud* 172; *ReszPrz* 149; Dobry miřtrz oddzielił zakonne przykazania/ od tey zacnieyřzey dořkonałości. *WujNT* 81.

[*oddzielić czym od czego*: nie bárzo w kochaniu v nich ieřt człowieczy rozum, którym nas pan Bóg oddzielił od źwierząt. *SenekaGórn* 3.]

a. *Wyróżnić jako samodzielne głoski* [od czego] (1) : rzall koň/ rzyřfko/ bo tv /r/ ołobno řwoi ma řdwięk/ [...] więc iáko pierwei piřano/ nie byłlo znáć/ gđie r/ od z/ oddzielić/ á gđie nie. *JanNKarGórn* Hv.

Synonimy: 1. *odłaczyć, rozwieść*; a. *odsadzić*; b. *odczosnąć, odedrzeć, oderwać, odlamać, odlomić, odłupić, odrzeć, odtargnąć*; 2. *oddalić, odłaczyć*; 3. *odłaczyć*; 4. *odłaczyć, odtargnąć*.

Formacje współrdzenne cf DZIELIĆ.

Cf 1. **ODDZIELENIE, ODDZIELONY**